

รายงานวิจัย

เรื่อง

การพัฒนานโยบายผู้สูงอายุท้องถิ่นไทย
Thai Local Elderly Policy Development

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลักษณา ศิริวรรณ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยวิชาการ ประจำปี 2561
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง การพัฒนานโยบายผู้สูงอายุท้องถิ่นไทย
ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลักษณ์า ศิริวรรณ
ปีที่แล้วเสร็จ 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์การกำหนดนโยบายผู้สูงอายุท้องถิ่นไทย 2) วิเคราะห์การนำนโยบายผู้สูงอายุท้องถิ่นไทยไปปฏิบัติ 3) วิเคราะห์การประเมินผลนโยบายผู้สูงอายุท้องถิ่นไทย และ 4) นำเสนอแนวทางการพัฒนานโยบายผู้สูงอายุท้องถิ่นไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 40 คน ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 ท่านถิ่นกรณศึกษาจำนวน 30 คน ประกอบด้วย (1) ผู้บริหาร (2) ผู้ปฏิบัติงาน (3) ผู้นำชุมชน (4) ผู้แทนเครือข่ายผู้สูงอายุ และ 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญองค์การระดับประเทศจำนวน 10 คน ซึ่งได้รับคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การสังเกตการณ์ และการใช้ข้อมูลเอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การกำหนดนโยบายมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวกับนโยบายระดับสูงขึ้นไป ได้แก่ การสนับสนุนและความสอดคล้องกับข้อตกลงหลักหรือหลักการที่เกี่ยวข้องของนโยบายระดับสูงขึ้นไป กรอบความคิดของตัวแสดงนโยบายระดับสูงขึ้นไป การมีส่วนร่วมและการสื่อสารนโยบาย และทรัพยากรขององค์การบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (2) กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวกับนโยบายระดับท้องถิ่น ได้แก่ ความเป็นปัญหาสาธารณะ กรอบความคิดและอิทธิพลของตัวแสดงนโยบาย สารสนเทศและการวิจัย การเรียนรู้ประสบการณ์ในและต่างประเทศ 2) การนำนโยบายไปปฏิบัติมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) ความต่อเนื่องความชัดเจนความเป็นปัจจุบันและความเหมาะสมทางเทคนิคของนโยบาย (2) กรอบความคิดของตัวแสดงนโยบาย (3) ความพร้อมของทรัพยากร (4) สมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์และการจัดการความรู้ (5) การผู้นำ (6) การสร้างแรงจูงใจ (7) การกระจายอำนาจ (8) การวางแผนและระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน (9) ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย (10) การมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายและความสัมพันธ์ของเครือข่ายกลุ่มเป้าหมาย (11) การมีส่วนร่วมของประชาชนและครอบครัวผู้สูงอายุ (12) การสื่อสารของภาคีเครือข่ายและการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย (13) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในและต่างประเทศ (14) คุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย (15) สภาพแวดล้อมของท้องถิ่น 3) การประเมินผลนโยบายมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) ตัวชี้วัดของภาคีเครือข่าย ระดับประเทศ แหล่งทุนและการประเมินผลที่อับรางวัล (2) สมรรถนะของผู้ประเมินผล (3) กรอบความคิดของตัวแสดงนโยบายต่อการประเมินผล (4) การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ 4) แนวทางการพัฒนานโยบาย ประกอบด้วย ด้านเนื้อหาวัตถุประสงค์ คือ ผู้สูงอายุมีความสุข พึ่งตนเองได้ มีสุขภาพกายและใจดี และวิธีการ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพและด้านสังคม และด้านกระบวนการ แนวทางการพัฒนาการกำหนดนโยบาย (1) ระดับประเทศ ได้แก่ พัฒนาการอบความคิดของตัวแสดงนโยบาย พัฒนาการกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในปัจจุบันและสอดคล้องกับข้อตกลงหลักและหลักการที่เกี่ยวข้อง และพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมและการสื่อสาร และ (2) ระดับท้องถิ่น คือ การวางแผนกลยุทธ์ สังคมสูงอายุท้องถิ่น ได้แก่ พัฒนาการอบความคิดสมรรถนะและแรงจูงใจ เก็บรวบรวมข้อมูลสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์และกำหนดทิศทาง และจัดทำแผนกลยุทธ์ สังคมสูงอายุท้องถิ่น แนวทางพัฒนาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ (1) สร้างความรู้และความเข้าใจร่วมกัน (2) จัดองค์การกลาง (3) แปลงแผนสู่การปฏิบัติ (4) กำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติและบูรณาการความร่วมมือแบบกัลยาณมิตร (5) แสวงหาและจัดสรรทรัพยากร (6) พัฒนาสมรรถนะ (7) สร้างและพัฒนาวัฒนธรรมและ (8) สร้างแรงจูงใจภายนอกและภายใน และแนวทางการพัฒนาการประเมินผลนโยบาย ได้แก่ (1) พัฒนาสมรรถนะและกรอบความคิดการประเมินผลแบบเติบโตและมีจริยธรรม (2) พัฒนาระบบประเมินผลนโยบายท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม

คำสำคัญ : การพัฒนานโยบายผู้สูงอายุท้องถิ่นไทย

Title: Thai Local Elderly Policy Development
Researcher: Assistant Professor Dr. Laksana Siriwan
Year: 2020

Abstract

This research aimed to 1) analyze the Thai local elderly policy formulation, 2) analyze the Thai local elderly policy implementation, 3) analyze the Thai local elderly policy evaluation, and 4) propose a guideline for the Thai local elderly policy development. This was a qualitative study. Data were collected using in-depth interview with 40 key informants including 30 local key informants from 5 local case studies who were (1) administrators, (2) officials, (3) community leaders, and (4) representatives from elderly networks, and 10 key informants from the national organization which were obtained by the criteria set, observation and documentary study. Data were analyzed using analytic induction.

Research findings were as follows: 1) the important factors of policy formulation comprised the following: (1) the upper-level policy factors including the support and congruence of upper-level policies to key agreements or related principles, the mindset of policy actors of upper-level policy, the participation and communication, and the resource of the central administration organization and provincial administration organization; (2) the local level policy factors comprised public problems, the mindset and influence of policy actors, information and research, and experiential learning in the country and abroad. 2) the important factors of policy implementation comprised the following: (1) the continuance, clarity, up-to-date, and technical suitability of policy, (2) the mindset of policy actors, (3) resource readiness, (4) competency and knowledge management, (5) leadership, (6) motivation, (7) decentralization, (8) planning and clarity of the system, (9) coordination of networks, (10) participation of target groups and the strength of the target network, (11) citizen and family participation, (12) the communication of networks and the communication to target groups, (13) the experiential sharing in the country and abroad, (14) the characteristic of target groups and (15) local environments. 3) the important factors of policy evaluation comprised the following: (1) the key performance indicators of the national network, funding, and the evaluation for rewards, (2) the competency of evaluators, (3) the evaluation mindset of policy actors, and (4) the evaluation findings utilization. 4) the guideline of Thai local elderly policy development included policy content dimensions. The aim is senior citizens who are happy, self-sufficient, and healthy, and the means includes economic, health and social dimensions. The policy process dimensions include the guideline of policy formulation comprising the following: (1) the relating national policy dimension including developing the mindset of policy actors, developing the content of policies with clarity that are up-to-date and congruent with key agreements or related principles, and developing a participation process and communication of the policy. (2) the local policy dimension is a locally aged society strategic planning process comprising the developing of mindsets, competencies, and motivations, collecting information, creating participation for analyzing and formulating direction, and making strategic plan. The guideline of policy implementation comprised the following: (1) creating knowledge and understanding, (2) organizing the implementation of organizations, (3) implementing a strategic plan, (4) formulating strategies for implementing and integrating amicable coordination, (5) seeking and allocating resources, (6) developing competencies, (7) creating and developing culture supporting the aged society, and (8) creating internal and external motivation. The guideline of policy evaluation comprised the following: (1) the competency and the growth and ethical mindset development and (2) the participatory local policy evaluation system development.

Keywords: Policy Development, Elderly, Thai Local